

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „EKOAGROS“ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE GALIMAI EGZISTUOJA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMO IR VERTINIMO APRAŠYMAS (MOTYVUOTA IŠVADA)

2019-12-12 Nr. 9

Kaunas

VšĮ „Ekoagros“ (toliau – Ekoagros) direktoriaus 2019 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. V-19 patvirtinta VšĮ „Ekoagros“ 2019–2029 metų korupcijos prevencijos programa (toliau – Programa) ir Programos įgyvendinimo priemonių planas (toliau – Įgyvendinimo planas). Pagal Įgyvendinimo planą, kiekvienų metų IV ketvirtį reikia parengti išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės įvertinimo ir paskelbti Ekoagros interneto svetainėje. Vadovaudamasi Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, 5 punktu, Ekoagros 2019-09-23 užpildė korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atliekamoje ekologiškų ir nacionalinės kokybės produktų sertifikavimo veikloje klausimyną už 2018 m. IV ketvirtį ir 2019 m. I–III ketvirčius.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atlieka Ekoagros direktoriaus 2019 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V-10 patvirtinta Korupcijos prevencijos programos stebėsenos ir kontrolės įgyvendinimo koordinavimo komisija (toliau – Komisija), sudaryta iš 5 asmenų. Komisija vertina Ekoagros ekologiškų ir nacionalinės kokybės produktų sertifikavimo galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę, kuri nustatinėjama atsižvelgiant į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas. Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimu siekiama išsiaiškinti galimus korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnius, analizuojami sertifikavimo sritį reglamentuojantys teisės aktai ir Ekoagros vidaus dokumentai.

Ekoagros turi Kokybės vadovą (procedūra PR-07), kuris taikoma visiems Ekoagros padaliniams, dokumentams ir veiksmams bei nustato kompetencijos, veiklos nuoseklumo ir nešališkumo reikalavimus siekiant įgyvendinti ir prižiūrėti kokybės sistemą, nuolat gerinti jos rezultatyvumą pagal LST EN 17065:2012 reikalavimus. Ekoagros darbuotojams sudarytos sąlygos naudotis kokybės valdymo sistemos dokumentais, procedūromis, darbo instrukcijomis, tvarkomis bei duomenų įrašais. Įstaigoje yra įdiegta ir prižiūrima kokybės vadybos sistema ir direktoriaus įsakymu patvirtintos darbo procedūros ir detalizuojančios instrukcijos bei tvarkos.

Įrašai yra atliekami nustatytose formose. Keičiant procedūras, darbo instrukcijas, tvarkas dokumento peržiūros formoje (F-141) atliekamas antikorporcinis vertinimas (ar nėra spragų ar nuostatų, leidiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti, ar nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams).

2019 m. liepos 25 d. atnaujinta bendradarbiavimo sutartis su Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA), kurioje patikslinti įsipareigojimai keistis informacija nustačius neatitikimus, kilus įtarimams dėl sintetinių cheminių medžiagų panaudojimo ekologiniuose laukuose ir kt. Sutartyje numatyta, kad su NMA Korupcijos prevencijos ir kokybės skyriumi reikia derinti darbo procedūrų aprašų projektus, kurie yra susiję su deleguotomis funkcijomis. Darbo procedūrų aprašai ar jų keitimo projektai, patvirtinti procedūrų aprašai pateikiami NMA Korupcijos prevencijos ir kokybės skyriui.

Sertifikavimo proceso darbams atlikti yra apibrėžti terminai. Šių dokumentų pagrindu identifikuojami, apibrėžiami, kontroliuojami, prižiūrimi ir analizuojami sertifikavimo įstaigoje vykstantys procesai. Darbuotojai pasirašo konfidencialumo ir nesuinteresuotumo įsipareigojimus, yra patvirtinta Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir dovanų VšĮ „Ekoagros“ tvarka (TV-17), kuria siekiama užtikrinti tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą, nustatyti galimas interesų konfliktų grėsmes ir numatyti priemones jiems išvengti, kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas Ekoagros veikla ir jos darbuotojais.

Yra tvarka (TV-06), numatanti darbuotojų darbo vertinimą. Tikrinimo protokolai yra vertinami ekspertų, o ekspertų parengti nutarimai yra įvertinami skyriaus vadovo ar filialo direktoriaus. Sprendimai dėl sertifikavimo yra priimami „keturių akių“ principu, t. y. sprendimą dėl sertifikavimo priima kiti darbuotojai nei tie, kurie atlieka ūkio apžiūrą. Ekoagros taip pat atliekami vidiniai auditai ir ne rečiau kaip vieną kartą per metus su tikrintoju tiesioginio pavaldumo santykiais nesusiję ne mažiau kaip du Ekoagros darbuotojai, paskirti direktoriaus įsakymu, pagal direktoriaus pavaduotojo sudarytą pertikrinimo planą atlieka dalies tikrintojų po vieną didesnės rizikos arba atsitiktine tvarka pasirinkto tikrinto ūkio subjekto pertikrinimą. Pertikrinimą sudaro ūkio subjekto bylos, įskaitant tikrinimo protokolą, analizę, tikrinimo protokolo duomenų sutikrinimas dėl juose nurodomo patikrinimo laiko atitikties GPS duomenims, ūkio subjekto pertikrinimas vietoje. Pertikrinimai įforminami Pertikrinimo protokolu (forma F-149).

Numatyta, kad kiekvieno darbuotojo pareiga yra informuoti tiesioginį vadovą, kai atliekama veikla neatitinka raštiškų procedūrų, kai procedūros ar darbo aprašymai yra neaiškūs, dviprasmiški. Darbuotojai gali telefonu, paštu, elektroniniu paštu, atvirai arba anonimiškai pranešti apie galimai neskaidrias Ekoagros darbuotojų veikas, neteisėtus nurodymus Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (toliau – STT), Ekoagros dalininkui Žemės ūkio ministerijai. Pareiškėjai ar kiti asmenys gali pateikti skundą raštu ar informuoti apie jį pasinaudodami kitomis ryšio priemonėmis dėl Ekoagros darbuotojų darbo kokybės, sertifikuotų ūkių bei įmonių veiklos ar gamybos produktų. Ekoagros turi įdiegusi „Pasitikėjimo liniją“, kuria anonimiškai informaciją galima teikti visą parą telefonu (8 700) 55006. Sudaryta galimybė pranešti apie galimus piktnaudžiavimo atvejus, Ekoagros darbuotojų galimai neskaidrias veikas ar kitų institucijų atstovų bandymus daryti įtaką. Ekoagros direktoriaus 2019-04-16 įsakymu Nr. V-50 patvirtintas tvarkos aprašas (TV-29) dėl informacijos apie pažeidimus teikimo ir pranešėjų apsaugos. Paskirtas asmuo administruoti vidinį pranešimų kanalą ir asmuo, atsakingas už Pranešėjų apsaugos įstatymo reikalavimų vykdymą. Skyriaus / filialo koordinatorius registruoja apeliacijas ir skundus apeliacijų ir skundų registracijos žurnale (F-080). Ekoagros su NMA, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybine augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir kitomis institucijomis keičiasi informacija pagal oficialias rašytines sutartis apie nustatytus pažeidimus, neatitikimus.

Ekoagros interneto svetainėje www.ekoagros.lt pateikiama išsami, aktuali, reguliariai atnaujinama informacija vartotojams ir pareiškėjams apie Ekoagros veiklą, ekologinės gamybos ir nacionalinės kokybės produktų sertifikavimą, pateikiamos dokumentų formos ir kt. Taip pat pateikiama nuoroda apie viešuosius pirkimus. Interneto svetainėje www.ekoagros.lt pateikiama Programa, vykdomi pokalbiai su atsakingais darbuotojais. Sudaryta galimybė darbuotojams savanoriškais pagrindais dalyvauti Komisijos veikloje, jie skatinami reikšti savo nuomonę bei kelti idėjas. Skyrių vadovams ir filialų direktoriams pavesta supažindinti darbuotojus su Programa. Darbuotojai su ja buvo supažindinti Ekoagros vidinių mokymų metu.

2019 m. vasario mėn. 6 d. Ekoagros darbuotojai pildė tolerancijos korupcijai nustatymo testą. 95 proc. darbuotojų nurodė, kad yra girdėję apie Ekoagros vykdomas korupcijos prevencijos priemones. 97 proc. darbuotojų pažymėjo, kad per paskutinius kalendorinius metus nesusidūrė su korupcija ir jiems nebuvo siūlomas papildomas atlygis darbo Ekoagros metu. 82 proc. praneštų Ekoagros vadovui ar kitam kompetentingam subjektui, jei pastebėtų kito darbuotojo nesąžiningą elgesį, kai nesilaikoma teisės aktų reikalavimų. 2019 m. rugpjūčio mėn. Ekoagros darbuotojai atliko testą, kuriuo siekta nustatyti jų suvokimo lygmenį interesų konfliktų ir korupcijos rizikų valdymo srityje, t. y. sąmoningumo lygį ir žinių spragas. Apklausos metu siekta įvertinti, kaip darbuotojai priima sprendimus, ar daro išvadas apie elgesio pasekmes kebliose arba dviprasmiškose darbinėse situacijose. 43 darbuotojai dalyvavo apklausoje ir tyrimo rezultatai atskleidė, kad įstaigos darbuotojų žinių ir suvokimo lygis žemesnis nei rekomenduotinas siektinas rodiklis, todėl buvo nuspręsta 2019 m. lapkričio–gruodžio mėn. suorganizuoti mokymus.

Visi Ekoagros darbuotojai 2019-11-26 ir 2019-12-03 dalyvavo 6 val. trukmės mokymuose „Antikorupcinio sąmoningumo stiprinimas – tinkamas interesų konfliktų valdymas ir korupcijos prevencija VŠĮ „Ekoagros“ ir gavo pažymėjimus. Mokymų metu aptartos temos: korupcijos

samprata, atpažinimas; prevencijos tikslai, uždaviniai, priemonės; tarnybinė etika, pažeidimai; viešųjų ir privačių interesų derinimas, deklaravimas; dovanos, svetingumas; atstovavimo apribojimai; naujovės nuo 2020-01-01. Antroje mokymų dalyje vyko praktinis situacijų aptarimas, darbuotojai sprendė testus, atsakinėjimo į klausimus.

Atsakingi už korupcijos prevenciją asmenys nuolat dalyvauja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir STT organizuojamuose mokymuose. Komisijos narė Irma Minskienė 2019-04-26 dalyvavo STT 8 valandų mokymuose „Antikorupcinis visuomenės švietimas ir informavimas“. Komisijos narys Giedrius Babrauskas 2019-06-11 dalyvavo STT 2,5 valandos mokymuose „Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procedūra ir geroji praktika“. 2019-11-28 Irma Minskienė dalyvavo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus organizuotame susitikime. Renginyje dalyvavo ministerijos, jai pavaldžių įstaigų, STT atstovai ir buvo pristatytos korupcijos rizikos ministerijoje ir pavaldžiose įstaigose, rekomendacijos, kaip jas suvaldyti, aptartos korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo problemos, apžvelgta, kaip įgyvendinamas Pranešėjų apsaugos įstatymas.

Taip pat į Ekoagros tarnybines ir nuomojamas transporto priemones yra sumontuoti GPS imtuvai ir kita BCE transporto valdymo įranga. Yra galimybė stebėti realiu laiku visas transporto priemones, važiavimo maršrutus, aplankomas teritorijas (laukus, sandėlius ir kt.), tarnybinių ir nuomojamų mašinų eksploatavimą.

Ekoagros kasmet teikia anketas, kuriuose pareiškėjai gali įvertinti teikiamų paslaugų kokybę (bendravimą, informacijos pateikimą ir kt.). 2018 m. buvo apklausta 1459 pareiškėjai, t. y. daugiau kaip 49 proc. Ekoagros klientų. Iš jų 1129 atsakė, kad Ekoagros teikiamas paslaugas vertina labai gerai, o 313 – gerai. Teigiamai teikiamas paslaugas įvertino 99 proc. apklaustųjų.

Apibendrinimas: atliktos analizės metu nebuvo nustatyta konkrečių korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnių, kurie sudarytų galimybę pasireikšti korupcijai, Ekoagros vykdant patikras ir išduodant leidimus ar patvirtinamuosius dokumentus. Į Ekoagros besikreipiantiems asmenims telefonu, žodžiu ar raštu suteikta galimybė gauti reikiamą informaciją ar pranešti apie vykdančių ekologinę gamybą pareiškėjų galimus pažeidimus. Galima teigti, kad sertifikavimo veikla yra pakankamai specifinė, išsamiai reglamentuojama Europos Sąjungos ir nacionaliniais teisės aktais. Ekoagros organizacinė struktūra leidžia priimti objektyvius sprendimus, o struktūra, ryšiai, administracinis pavaldumas numatyti taip, kad suinteresuoti asmenys ar įstaigos negalėtų turėti įtakos paslaugų kokybei. Per 2018 m. IV ketvirtį ir 2019 m. I–III ketvirčius korupcinio pobūdžio veiklos pažeidimų nenustatyta.

Siūlymas: korupcijos pasireiškimo tikimybę Ekoagros darbe vertinti pagal vidinių ir išorinių teisės aktų pasikeitimus, STT rekomendacijas bei toliau vykdyti švietėjišką veiklą. Siekiant užtikrinti Ekoagros galimybę operatyviai reaguoti į rinkos poreikius, greitai keistis, tobulėti bei plėtoti savo veiklą numatoma nuolat organizuoti darbuotojų mokymus, planuojama įsigyti ir įdiegti elektroninę dokumentų valdymo sistemą, kuri padėtų optimizuoti dokumentų valdymo procesą. Atsižvelgiant į Programos vykdymo ataskaitų, atliktų tyrimų rezultatus, įvykus esminiams Ekoagros struktūriniais ar organizaciniais pokyčiams, po rizikos analizės atlikimo įstaigoje ar kitais atvejais Programa gali būti keičiama anksčiau numatyto termino.

Direktorė

Virginija Lukšienė